

Sobre el segle de Cristòfol

H

e anat a l'exposició de la Fundació La Caixa intitulada *El segle de Cristòfol*. Naturament, el títol de l'exposició, tot i que encertat, és una exageració que prové de la formació dels que han tingut cura de l'exposició. El sobredimensionament de les avantguardes és també un tret molt característic del segle XX. La visió tranquil·la de l'exposició mostra que l'avantguarda és un corrent més –estimulant, això sí, però, al cap i a la fi, eixorc, si no es contrapunta amb un cert ordre, sensibilitat i tècnica.

Dit això, s'ha d'elogiar la sobrietat i la capacitat d'oferir un tast representatiu de l'art lleidatà del segle XX. Naturalment que un especialista hi deu trobar obres a faltar, però un neòfit o, simplement, un ciutadà interessat per l'art (que és el meu cas) trobarà en l'exposició allò essencial i representatiu per fer-se una idea prou fidel de l'art modern a Lleida. Ja voldria que fóssim capaços de fer una exposició semblant sobre els literats de Lleida en aquest segle. I no deixa de ser curiós que s'accepti amb naturalitat un art lleidatà del segle XX i costi tant d'acceptar un art literari ponentí!

Cada artista és antologat en un retrat (sovint molt explícit: el més conegut és el del mateix Cristòfol, esveradament somiador) acompanyat per un tros de crítica o valoració sintètica que resumeix molt bé l'ideari estètic de l'artista. És clar que s'ha seleccionat una obra de cada artista, excepció feta d'una sèrie de gravats de linòleum de J. Benseny, que donen una visió contingudament romàntica i exòtica del Canyeret.

La tria, vista en general, és excel·lent. La impressió estètica que rep l'espectador és molt intensa. Cada obra té un punt d'interès emotiu molt afinat. El paisatge líricament il·luminat de Jaume Morera; la mirada de l'alcalde d'Almatret pintada per Miquel Viladrich, en especial els ulls blaus i clars i la dentadura, probablement desdentegada i contreta; aquell esbós de dona realista, fora dels cànons, pintada per Samarra...

L'escultura d'Apel·les Fenosa que vol representar el dolor d'una mare amb el fill mort en el bombardeig de Lleida de l'any 37 no és prou reeixida. És un dolor controlat, clàssic. No saps si la mare es desespera o encara té cura de l'infant mort. Reconec que és un tema difícilíssim i l'escultor no se'n va sortir de representar un dels dolors més aguts que pot sentir un ésser humà.

La sèrie de Benseny sobre el Canyeret revela un temperament romàntic: tot de carrerons, porxades i cases pobres hi són representades amb una tècnica en aparença elemental. Sense figures humanes. Com una emoció de les coses perdudes.

La precisió estilista de l'aquarel·lista que retrata el seu despatx contrasta amb els dibuixos i colors de Perico Pastor, que expressen una lassitud tranquil·la: potser una certa indolència, que pot confondre's amb la felicitat.

El quadre d'Angel Jové convoca una inquietud difícil d'explicar. Les mans precises i grises d'Abat no em diuen a penes res. La pel·lícula de Benet-Rossel i Miralda en què passen una mena d'escultura per París és una enjogassada provocació juvenil circumscrita a una època feliç i esbojarrada per a qui podia perdre's pels *boulevards* ardents de la capital francesa. Més per riure i sorprendre que no pas convocar o representar una o altra passió o emoció.

ANDREU LONCÀ

SZGEC

7-01-01

Andreu Loncà

